

ČTPB Dělnická 12, 170 00 Praha 7

Česká Technologická Platforma pro užití Biosložek v dopravě a chemickém průmyslu

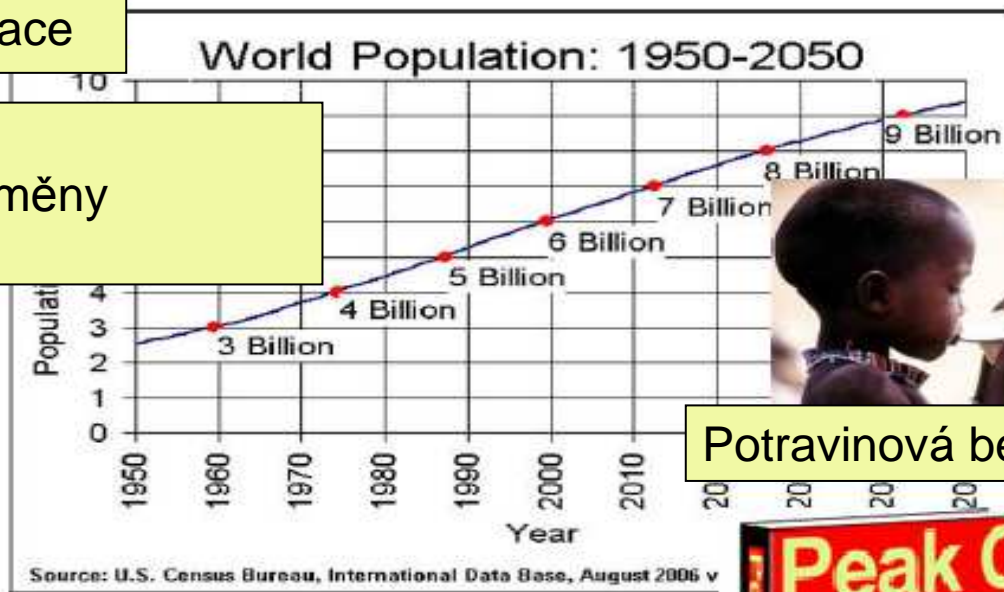
Ing. Leoš Gál
Předseda řídicího výboru ČTPB

Energetické využití biomasy
5.-6. květen 2010
hotel Centro Hustopeče

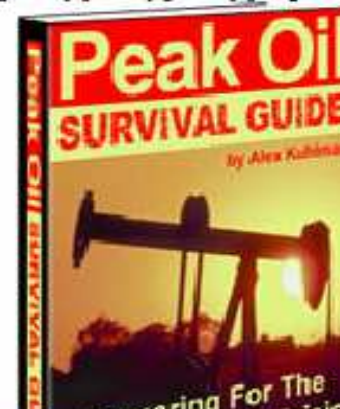
Svět na počátku 21. století

Růst světové populace

Klimatické změny

Potravinová bezpečnost

Nedostatek vody

Ztráta úrodné půdy

Končící ropa

OBSAH

- Filozofický blok
- Politicko-společenský blok
- Fosilní zdroje – aktuální stav
- Jak dál směrem k OZE
- Chemická technologie
- Životní prostředí

FILOZOFICKÝ

BLOK

Energie a kořeny vzniku poptávky

Člověk je jediný tvor planety ZEMĚ, který energii vyrábí, spotřebovává a stal se na ní bytostně závislý:

- **TEPLO** .....spalování dřeva..... 40 000 let
- **EL.ENERGIE** ..... žárovka 1879 ..... 130 let
- **TRANSPORTNÍ PRŮMYSL**
Diesel, Ford 1905 ..... 105 let

Zamyšlení - bilance

KLADY

1. Snížení úmrtnosti lidí Roentgeny, sanitky, porodnice a celá medicína
2. Pokrok vědy a techniky ?!
3. Dostatek potravin dřevěná motyky versus pluh...
4. Mobilitu lidského rodu ?!
5. Zvýšení kvality života (do určité míry)

ZÁPORY

1. Zhoršení životního prostředí
2. Odosobnění práce a člověka
3. Ztráta přirozené vazby člověk+ příroda

Hodnocení závislosti na energiích

Tato závislost bezesporu přináší

výhody - ulehčení života

přímo úměrně ale kvalitu života nezvyšuje

a jako každá závislost

velmi mnoho bere

Životní prostředí

Snížení lidského en.výdaje =tloustnutí populace

Snižování lidské sociologizace=individualizace

– energetická abstinence plodí i násilí - války...

Energetický konzum

- Každý občan EU je denním **konzumentem** fosilní energie, aniž by si to uvědomoval.
- **Osobní rovina** - Mapování denního chování – hygiena, oblečení, přesuny a transporty, produkce a konzumace stravy, zdravotní péče.....
- **Společenská rovina** – Informatika, Politika, Obrana a bezpečnost, Věda a technika, Dělbá práce – všeobecně.

Filozoficko-sociální zamyšlení.

- HOMO SAPIENS má před sebou 4 možnosti jak reagovat na svoji závislost na energiích a současné likvidaci fosilních zdrojů:
  1. Ignorovat – fosilní zdroje dojdou, a pak nějak bude...
  2. Léčit a vymýtit - energii nepotřebujeme, lidstvo se 40 000 let chovalo nesmyslně, teď to napravíme – reálnost se blíží nule
  3. Omezovat – bude nutné
  4. Hledat alternativy – bude nutné

Základní možnosti zdrojové en.báze ČR

- Energie biomasy
- Jaderná energie ???
- Vodní elektrárny
- Energie větru
- Sluneční energie
- Geotermální zdroje
- Komunální odpady a BRKO
- Řasy a mikrořasy
- **Fosilní paliva** (ropa, uhlí, zemní plyn)

Kterým směrem v ČR, která energie je nejlepší ???

Ta, kterou vůbec nemusíme vyrobit !!!

POLITICKO- SPOLEČENSKÝ

BLOK

Evropský rámec

- EU - 2007 nová energetická politika .
  - Energetika je Achillovou patou a ohrožením EU.
    - AKČNÍ PLÁN
    - ZELENÁ KNIHA,
- zavazují členské země do roku 2020 k náhradě z OZE :

20% energie s fosilních zdrojů

zároveň

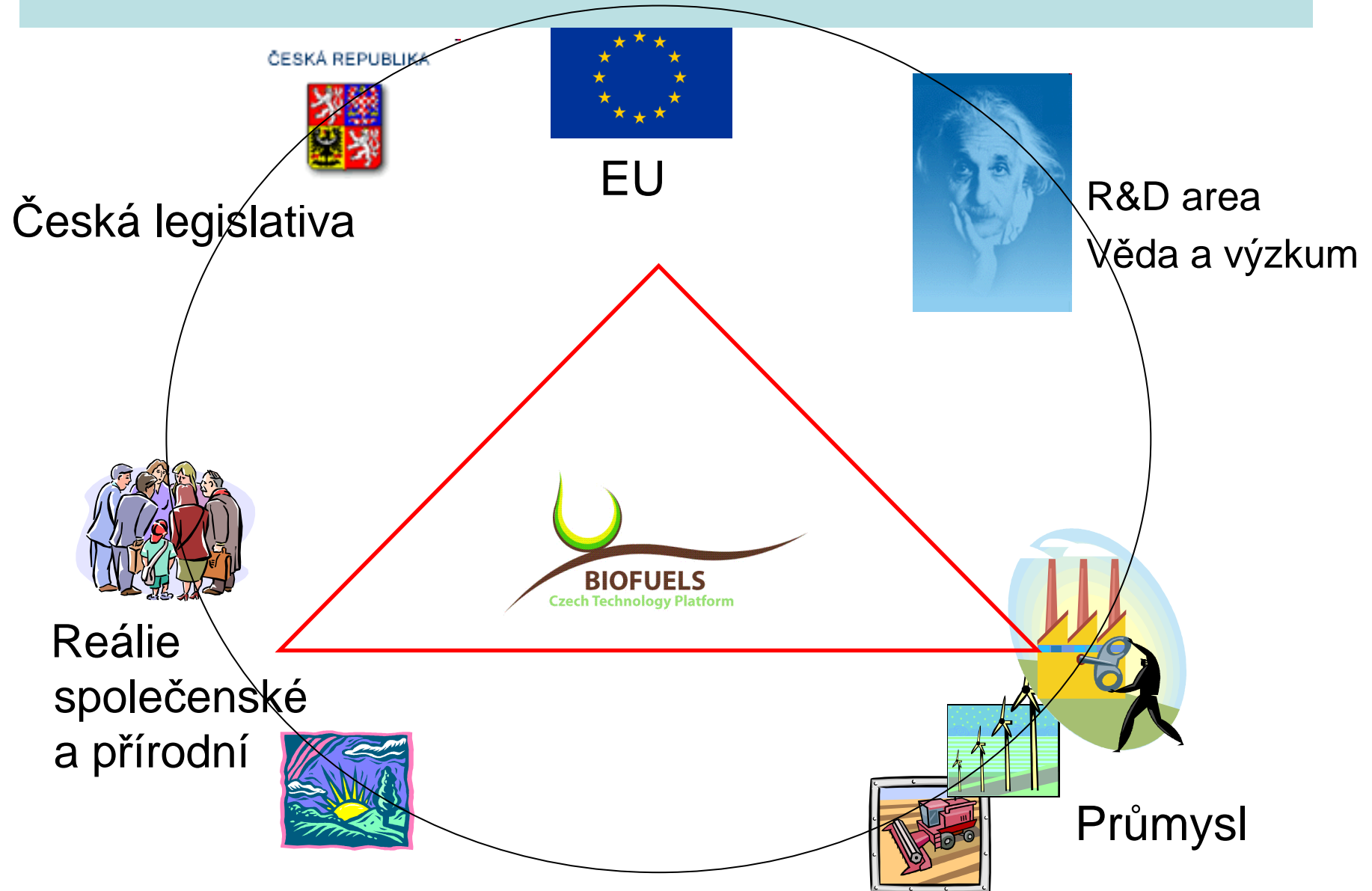
10% náhrady ropy (cca 600 000 tun)

v oblasti transportního průmyslu energií

Politicko-společenský rámec v ČR.

- Reakcí české legislativy na Evropské závazky je **Usnesení Vlády ČR č. 164 z 25.2.2008**
- MZe, MPO, MŽP zřídili skupinu Biopaliva, v rámci resortních programů na podporu výzkumu a vývoje výzkumné programy zaměřené na komplexní posouzení a aplikaci technologií výroby biopaliv 2.generace (B2G)
- Svaz chemického průmyslu zakládá 6.8.2008 ČTPB zájmové sdružení právnických osob

ČTPB a její rámec v ČR.

BLOK

Fosilní zdroje aktuální stav

UHLÍ

- Světové zásoby uhlí v jednotlivých státech světa dle BP jsou v součtu jednotlivých zemí (včetně ČR) odhadovány na **826 001 mil tun**. Světové zásoby uhlí – při stávající spotřebě (R/P ratio)..... **cca 122 let** [\[1\]](#)

[\[1\]](#)

http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/reports_and_publications/statistical_energy_review_2008/STAG/ING/local_assets/2009_downloads/coal_table_of_proved_coal_reserves_2009.pdf

ZEMNÍ PLYN

- Celosvětové zásoby zemního plynu dle jednotlivých zemí podle BP **185 trilionů m³** tedy 185×10^{18} m³. Data byla tvořena ve spolupráci s CEDIGAS a sekretariátem OPEC. Světové zásoby zemního plynu – (R/P ratio)..... **cca 60,4 let** [2]

-

[2]

http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/reports_and_publications/statistical_energy_review_2008/STAG/ING/local_assets/2009_downloads/gas_table_of_proved_natural_gas_reserves_2009.pdf

ROPA

- BP udává světové zásoby ropy v jednotlivých krajinách světa včetně metodologie získaných dat na

1 258 miliard barelů. Studie z roku 2008 mírně snížila zásoby v Rusku, Norsku, Číně a dalších zemích (o 3 mld. barelů), ale naopak zvýšila odhad zásob Venezuely a Angoly (o 23 mld. barelů). Zásoby BP uvádí opět podle jednotlivých zemí. Světové zásoby ropy – (R/P ratio)..... **cca 42 let** [3]

[3]

http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/reports_and_publications/statistical_energy_review_2008/STAGING/local_assets/2009_downloads/oil_table_proved_oil_reserves_2009.pdf

ROPA- fakta a zamyšlení

- Denní těžba- spotřeba cca 80 Mio barelů barell (US) = 159 litrů
- Denní těžba a spotřeba 12 720 Mio litrů ropy
- Lidská populace čítá dohromady 7 000 Mio obyvatel

Denní apetit lidské populace

průměr na 1 obyvatele = cca 1,8 litru ropy denně

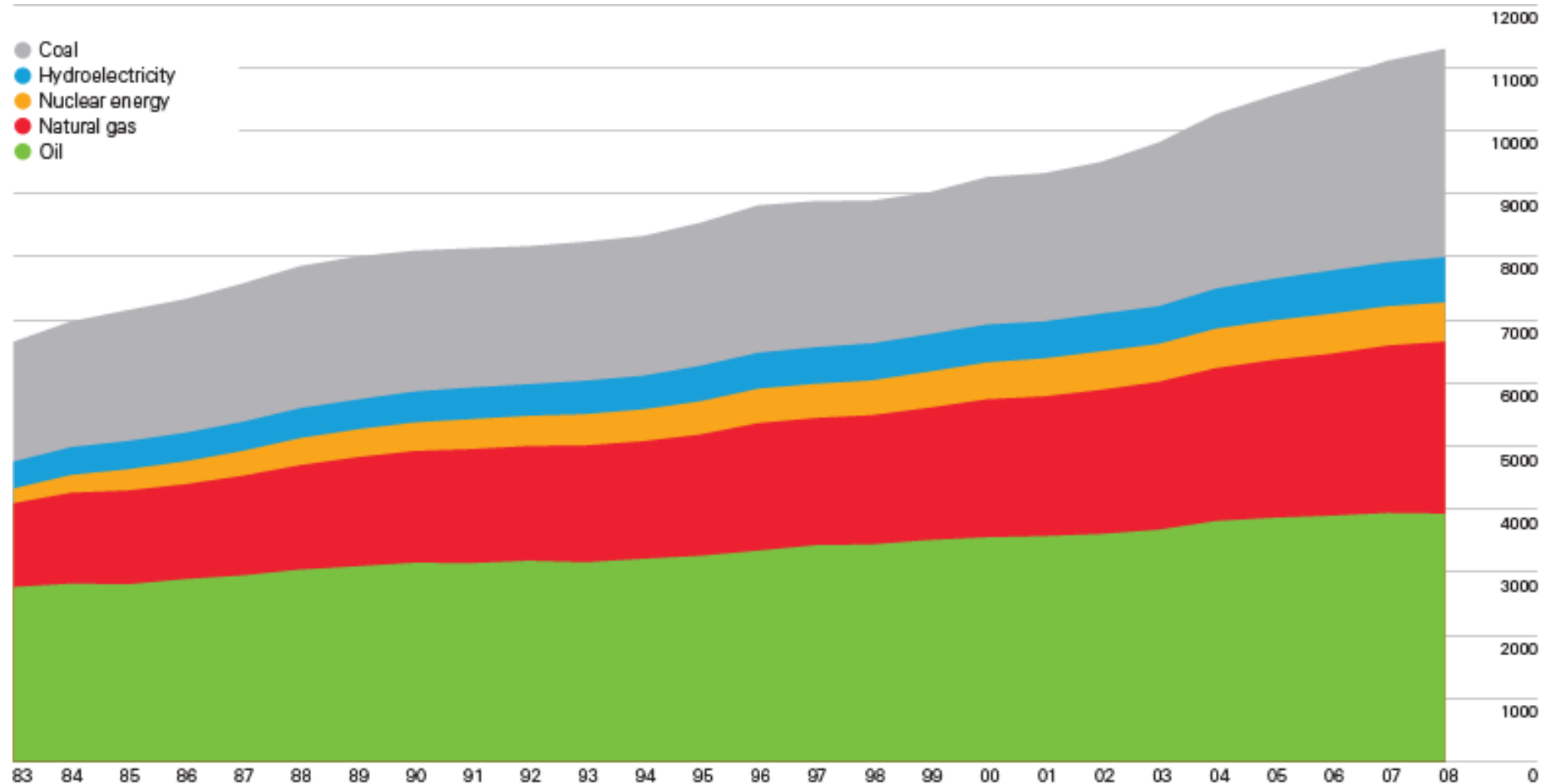

International
Energy Agency

- *Energy security*
- *Environmental protection*
- *Economic growth*
- *Engagement worldwide*

- IEA již od 2008 ustupuje od tradičně smířlivého tónu a mluví o nezbytnosti transformace světové energetiky směrem k větší udržitelnosti. Jinak podle IEA v budoucnu hrozí katastrofa.
- nynější globální trendy v dodávkách a spotřebě energie jsou dlouhodobě neudržitelné, a to z ekonomického, sociálního i „environmentálního“ hlediska“.

Vývoj světové spotřeby energií 2009 dle BP

World primary energy consumption grew by 1.4% in 2008, below the 10-year average. It was the weakest year since 2001. Oil remains the world's dominant fuel, though it has steadily lost market share to coal and natural gas in recent years. Oil's share of the world total has fallen from 38.7% to 34.8% over the past decade. Oil consumption and nuclear power generation declined last year, while natural gas and coal consumption, as well as hydroelectric generation, increased.

http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/reports_and_publications/statistical_energy_review_2008/STAGING/local_assets/2009_downloads/primary_table_of_primary_energy_consumption_2009.pdf

FOSILNÍ ZDROJE ČR

Uhlí v ČR

Černé uhlí: 37%

Hnědé uhlí: 60%

Lignit: 3 %

ČR nejvýznamnější zdroj

Severočeská

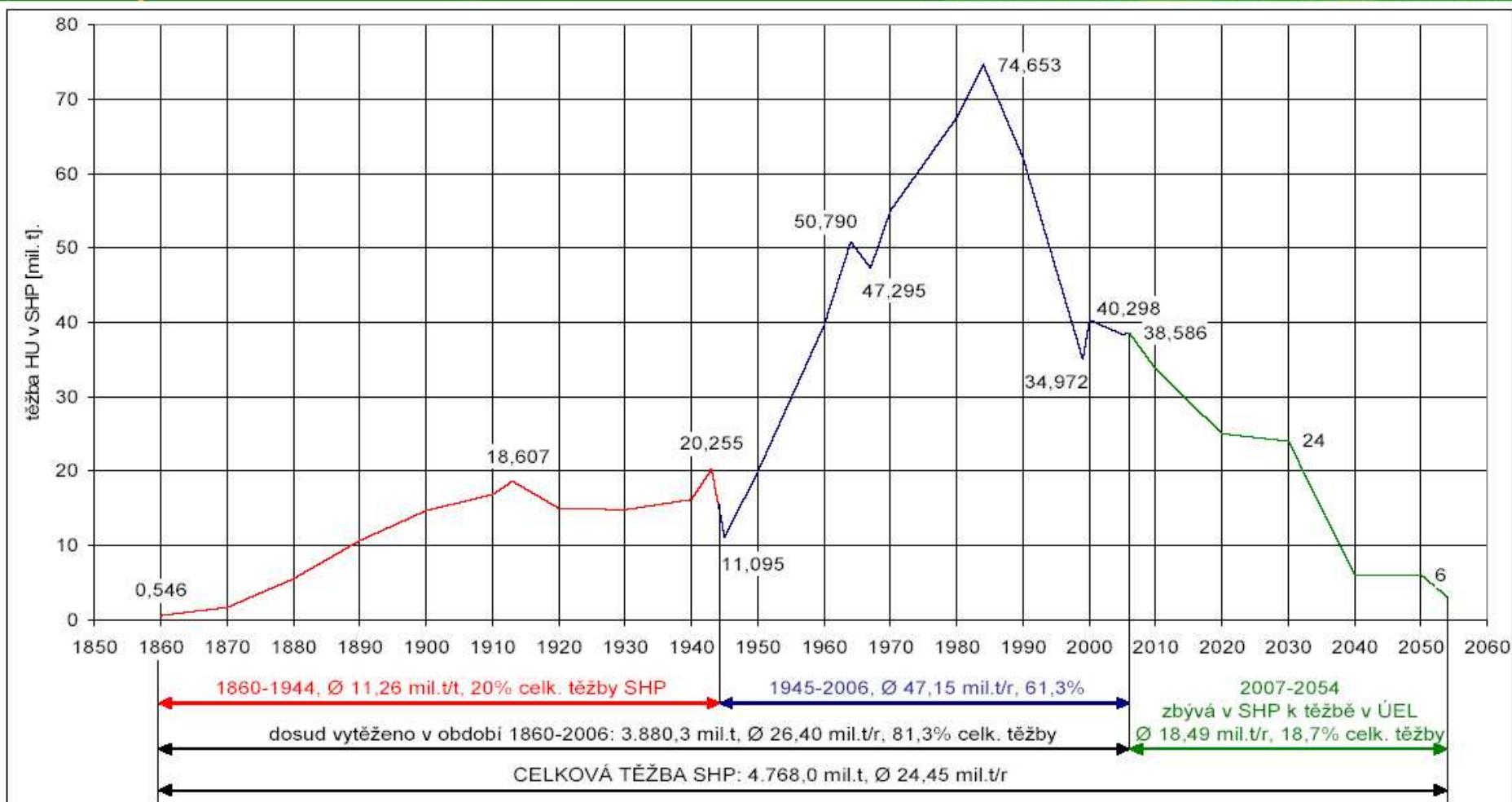
uhelná

pánev

(těžba 1860 - 2054)

Historie a budoucnost těžby v Severočeské Uhelne páni			Průměrná těžba (Mio t/rok)	Celkově vytěženo (%)
I. etapa	1860	1944	11,26	20
II. etapa	1945	2006	47,15	61,3
III. etapa	2007	2054	18,49	18,7
			25,63	100

Vývoj těžby v Severočeské hnědouhelné pánvi při zachování ÚEL

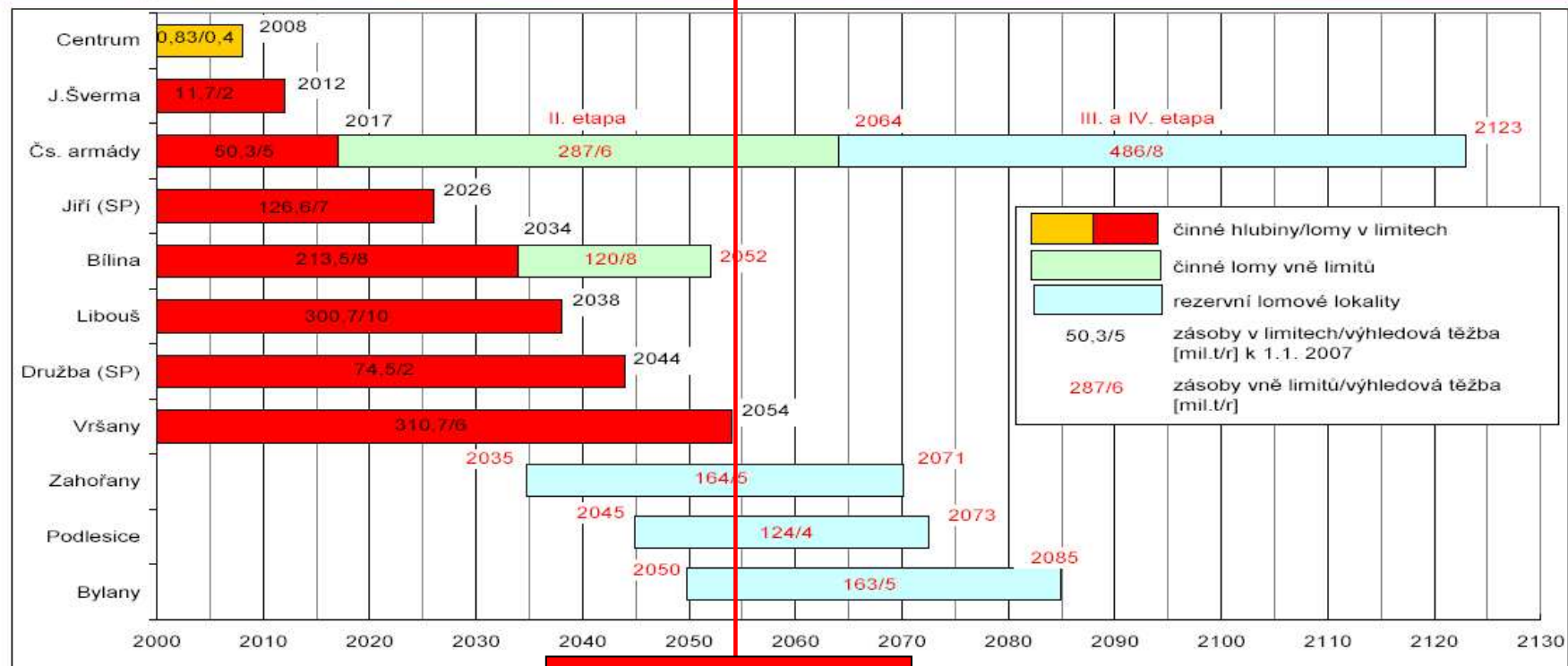

Dlouhodobý vývoj těžby hnědého uhlí v severočeské hnědouhelné pánvi při dodržení územně ekologických limitů Obr. č. 1

Potenciál zásob

V případě energetické krize může ČR nabídnout exploataci uhelných zásob tří tzv. rezervních lokalit se 451 mil. tun zásob a pokračování těžby lomu ČSA do území III. a IV. etapy jeho možného rozvoje se 486 mil. tun vytěžitelných zásob. Vyuhlení pánve by se tak oddálilo z roku 2054 až do roku 2123.

Variantní životnost hnědouhelných dolů v

VYUHLENÍ

Obr. č. 8

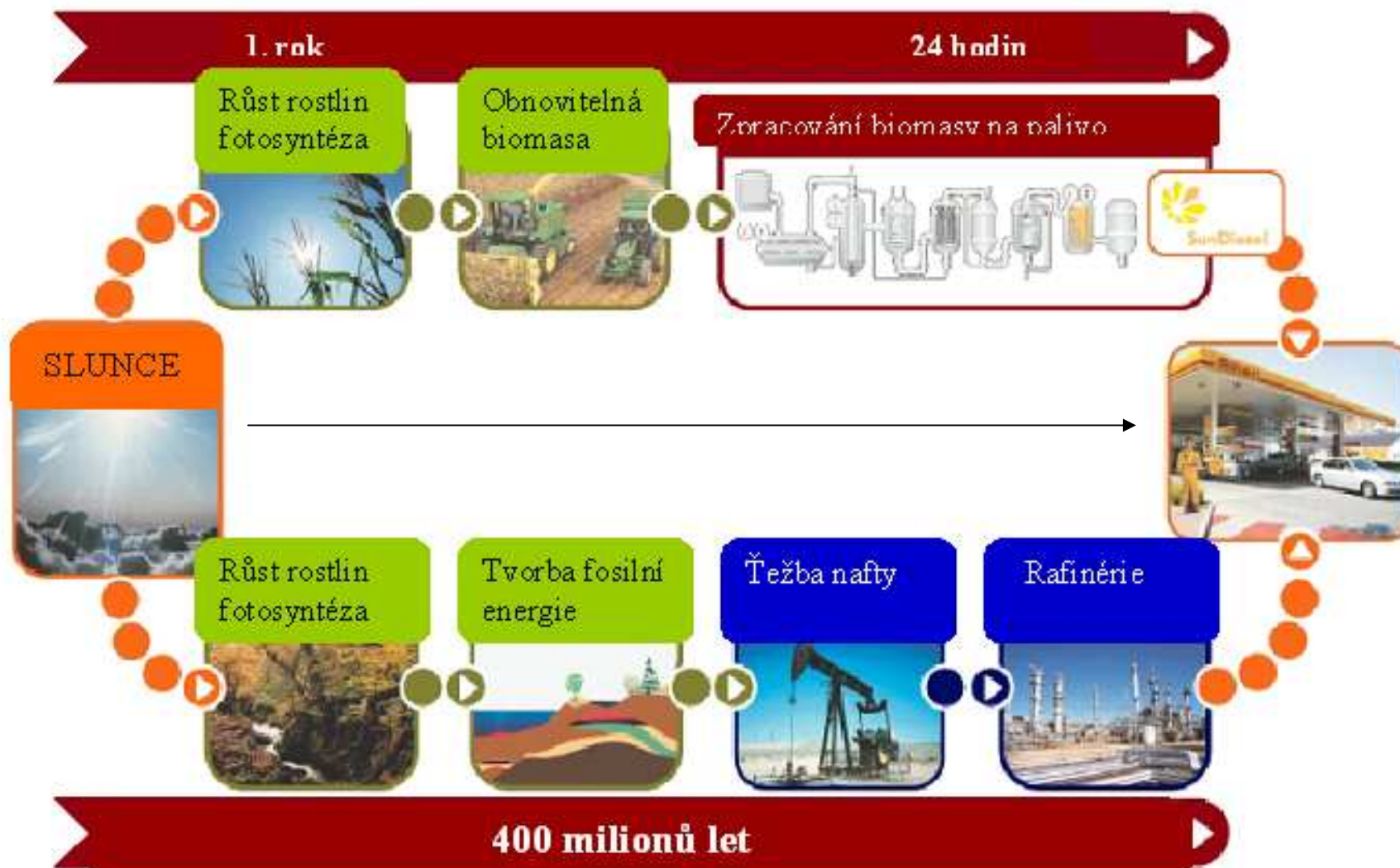
PERSPEKTIVY FOSILNÍCH ZDROJŮ v ČR

- Realita ČR je dnes tedy taková, že 4/5 zásob českého uhlí jsou minulostí a potenciál poslední 1/5 vystačí maximálně na 44 let.
- (VÚHU) definuje horizont vyuhlení Severočeské uhelné pánve do roku 2054.
- Otázkou zůstává prolomení limitů a těžba na dole Čs. armády.

BLOK

Jak dál směrem k OZE?

Udržitelný přírodní rytmus

PŘEKÁŽKY a BARIÉRY

- Biodiverzita
- Nejasně definované pojmy krajiny tvorby
- Potravinová bezpečnost
- Nedostatečně definované výhledové linie státní energetické koncepce
- Vzájemná nekonceptní konkurence v energetickém užití :

teplo - elektrická energie – transportní průmysl

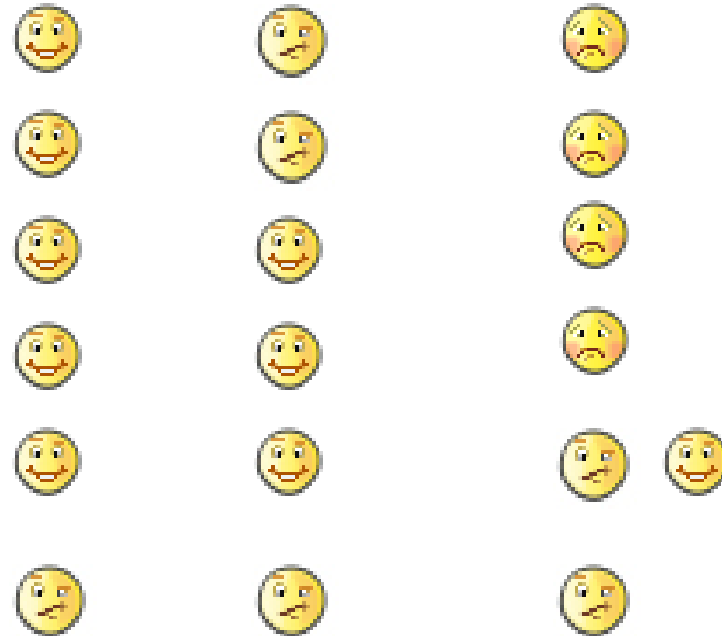
Energetický transfer

OZE vstup

- vodní potenciál
- vítr
- sluneční energie
- geotermální potenciál
- biomasa a dendromasa
- komunální odpady

OZE výstup

El.energie   Teplo   Transport

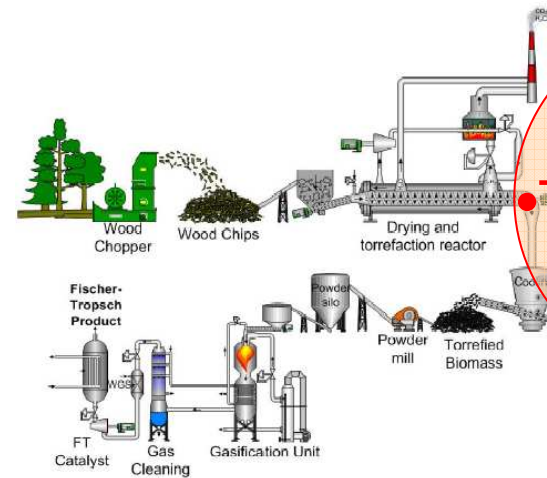
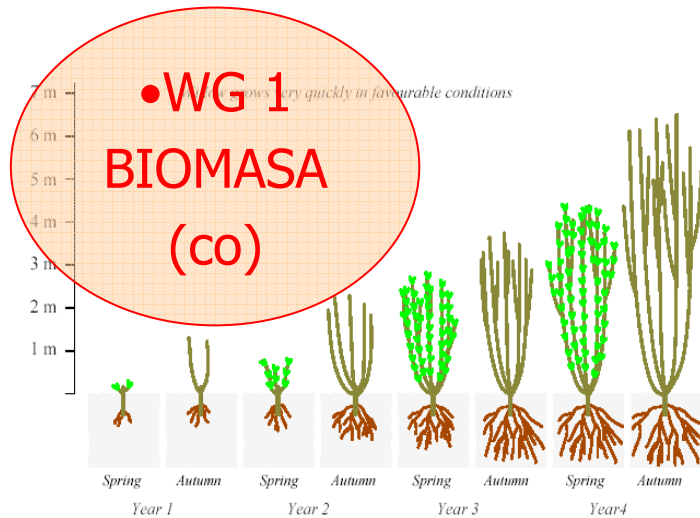

Důležitost transportů

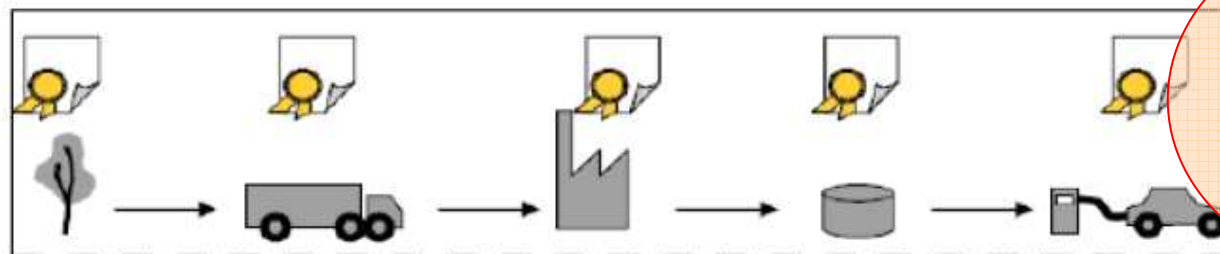
- Transportní průmysl je velmi zranitelný sektor, závislý na spalování ropy.
- Důležitost sektoru je hlavně :
  - a.) v potravinové produkci
  - b.) na transportech potravin je závislých 50% obyvatel zeměkoule

Stávající stav – neodpovědné plýtvání

ČTPB – schematické vazby a struktura ČTPB

•WG 2
TECHNOLOGIE
(jak a na co)

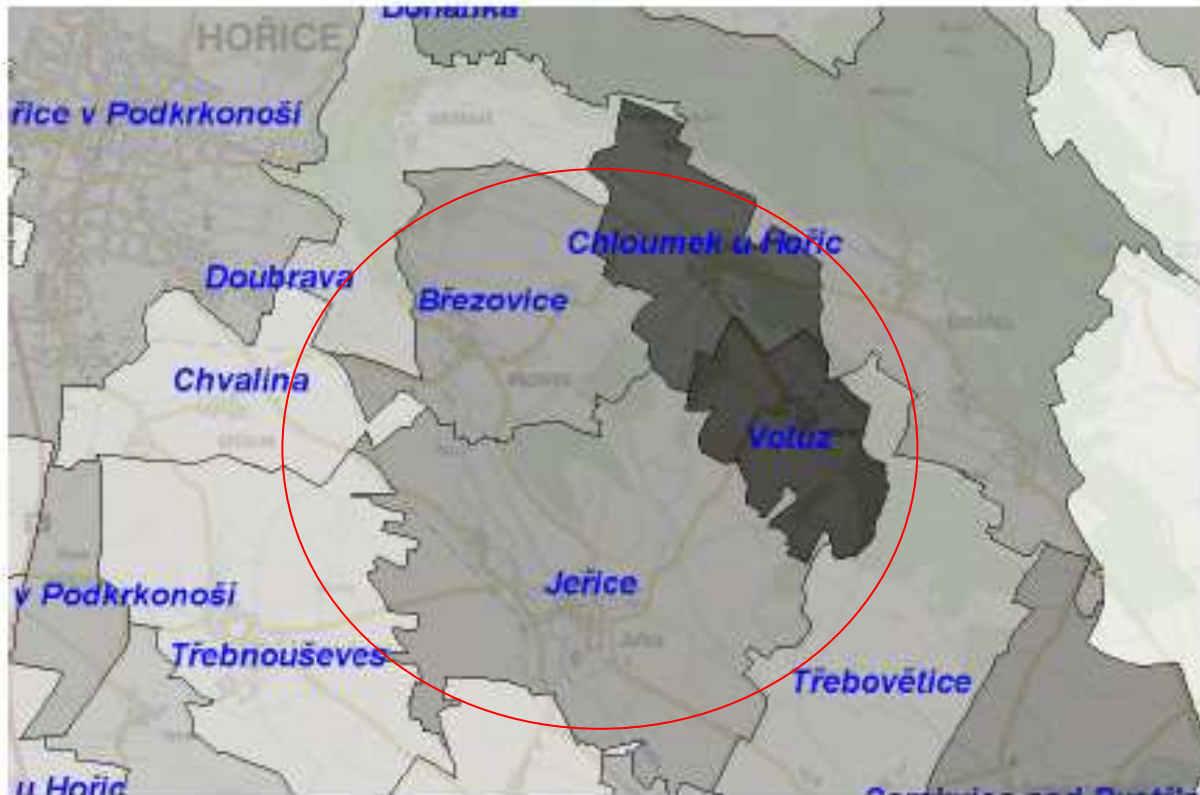

Obr. 2 – Ilustrativní schéma certifikace jednotlivých procesů při výrobě biopaliv – výroba biomasy, logistika biomasy, zpracování biomasy na biopalivo, logistika biopaliva, distribuce biopaliva konečnému spotřebiteli

WG1- zdrojová báze OZE - MAPA

- **RRD**
- **LTZ**
- **Zemědělská půda – agro rezidua**
- **Zemědělská půda ladem (cca 500 000 ha)**
- **Vítr**
- **Slunce**
- **Geotermál**
- **Vodní toky a potoky**
- **Komunální odpad – Brko a skládky**
- **Živočišné odpady – ČOV, kejda,..**
- **CO2 – řasy a mikrořasy**

Lokalizaci- typ, druh, velikost technologie určuje biotop. Mapa biopotenciálu ČR

Obr. 23 - Ukázky z Mapy potenciálu biomasy v ČR. Barevné rozlišení určuje vhodnost půdy na pěstování RRD

BLOK

Chemické technologie

Druhy, typy paliv pro transportní průmysl

1.GENERACE - MEŘO, etanol, butanol, ...

2.GENERACE – celá škála různých typů a druhů paliv:

- BtL- Biomass to liquid - Kapalné palivo z biomasy
- GtL - Gas to liquid – Kapalné palivo z plynu
- CtL – Coal to liquid – Kapalné palivo z uhlí
- XtL – Kapalné palivo z mixu biomasy a uhlí
- MtG – Metanol to gasoline
- MtS – Metanol to synfuel - kapalné palivo benzínového typu z CH₄
- Další – Etanol z lignocellulozy, Metan (SNG) , DME,.....

Biopaliva druhé generace -B2G

- Zdrojová báze nemá (nebo má minimální) průnik s potravinovým řetězcem
- Výrazně pozitivní parametry LCA (energetická a environmentální bilance)
- B1G naráží na limity (biodiverzita,...) extenzivní rozvoj již není žádoucí

Biopaliva druhé generace -B2G pro transportní průmysl

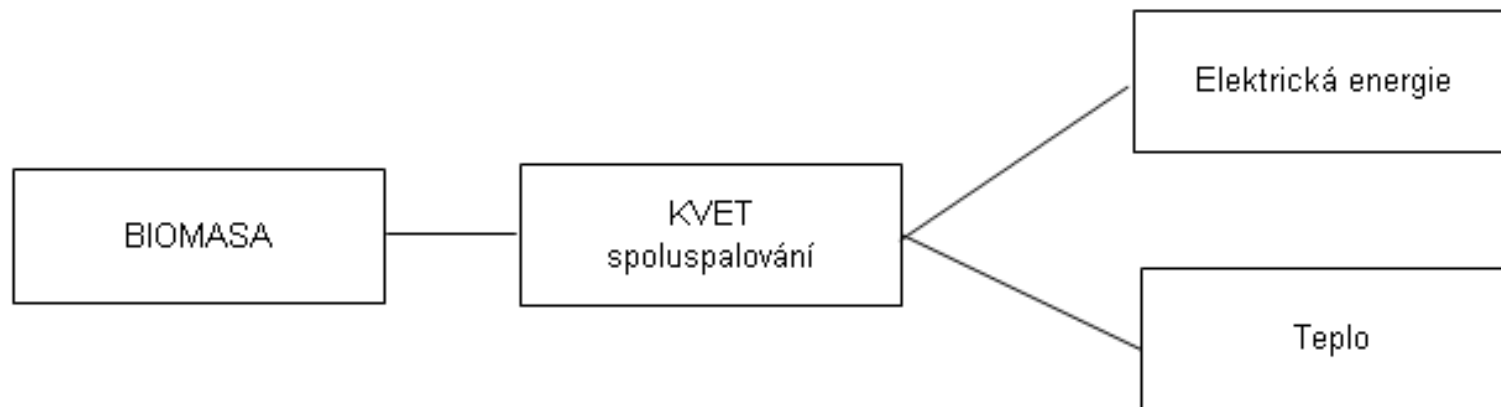
Existují 3 základní technologické cesty:

A. **Fermentace** celulozy a hemicelulozy

B. **Digesce anaerobní na BIOPLYN**

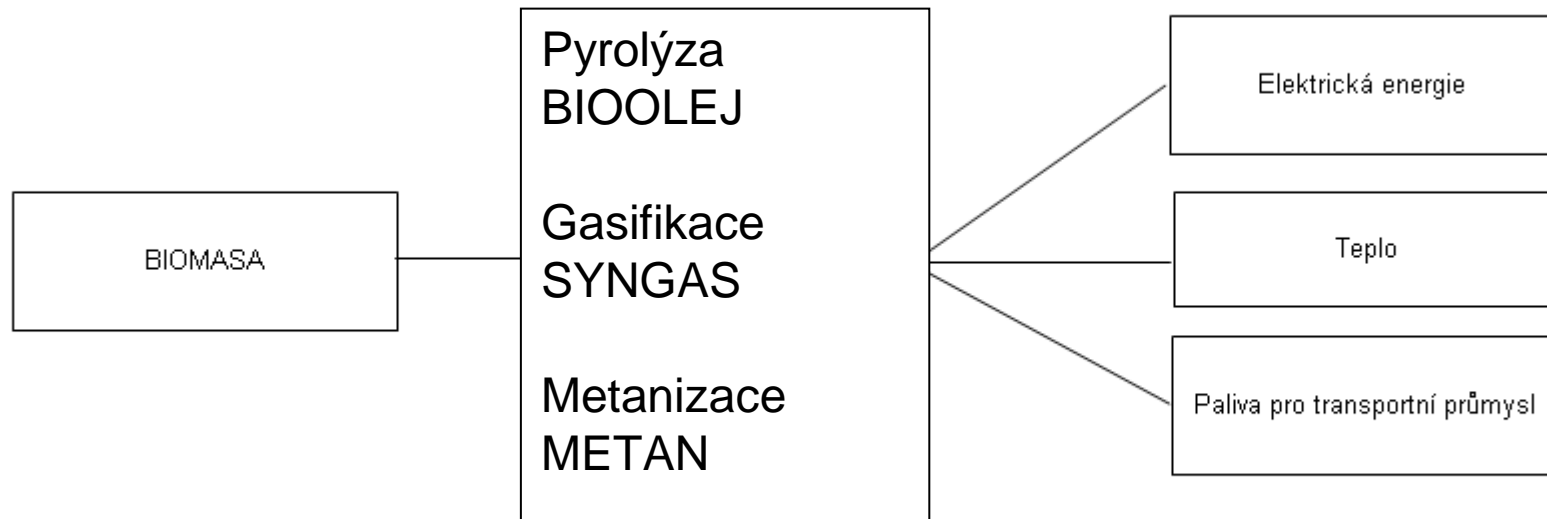
C. **Gasifikace na SYNGAS** (dřevní plyn, svítiplyn)

Biomasa a energetika v ČR dnes

Transportní a plynárenský průmysl, kde je ČR
nejzranitelnější - KVET technologicky neumožňuje

Road map pro energetiku

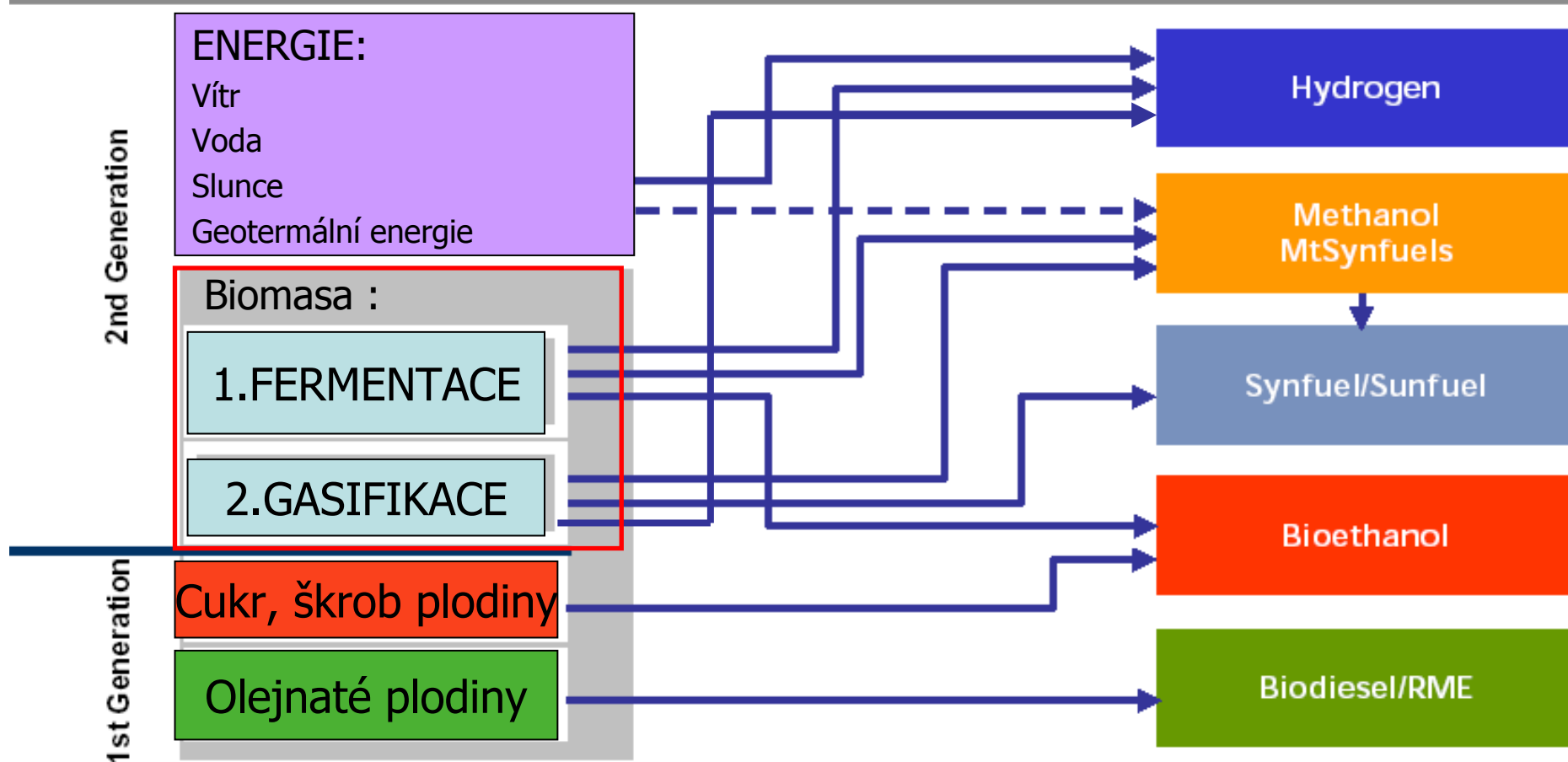
V oblasti biomasa versus energie preferovat použití biomasy jako OZE pouze jako zdroj, který musí mít flexibilní parametry a stát se tak vhodným doplňkem k hlavním energetickým produkcím v rámci státní energetické koncepce. Technologické zpracování musí umět energii pozdržet a potenciálně ji realizovat v správné formě (druhu) a správném čase. ČTPB považuje za důležité otevřít a podporovat sofistikovanější - třetí možnost pro vstupní zdrojovou bázi, a to transfer na všechny 3 druhy energetického užití.

WG2 – Chemické procesy a VÝVOJ GENERACÍ BIOPALIV

WG 2
TECHNOLOGIE
(jak a co)

Fuels From Renewable Resources

GEA Group **Lurgi**

I. BIOPLYN METAN FERMENTACE -Kvašení

Anaerobní digesce (fermentace, kvašení)
Kontrolovaná, mikrobiální přeměna
organických látek bez přístupu vzduchu.

Uhlovodíkový výsledný potenciál : **BIOPLYN**
Základem je metan CH_4 ...potenciál pro „GTL“

II. BIOPLYN SYNGAS GASIFIKACE -Zplyňování

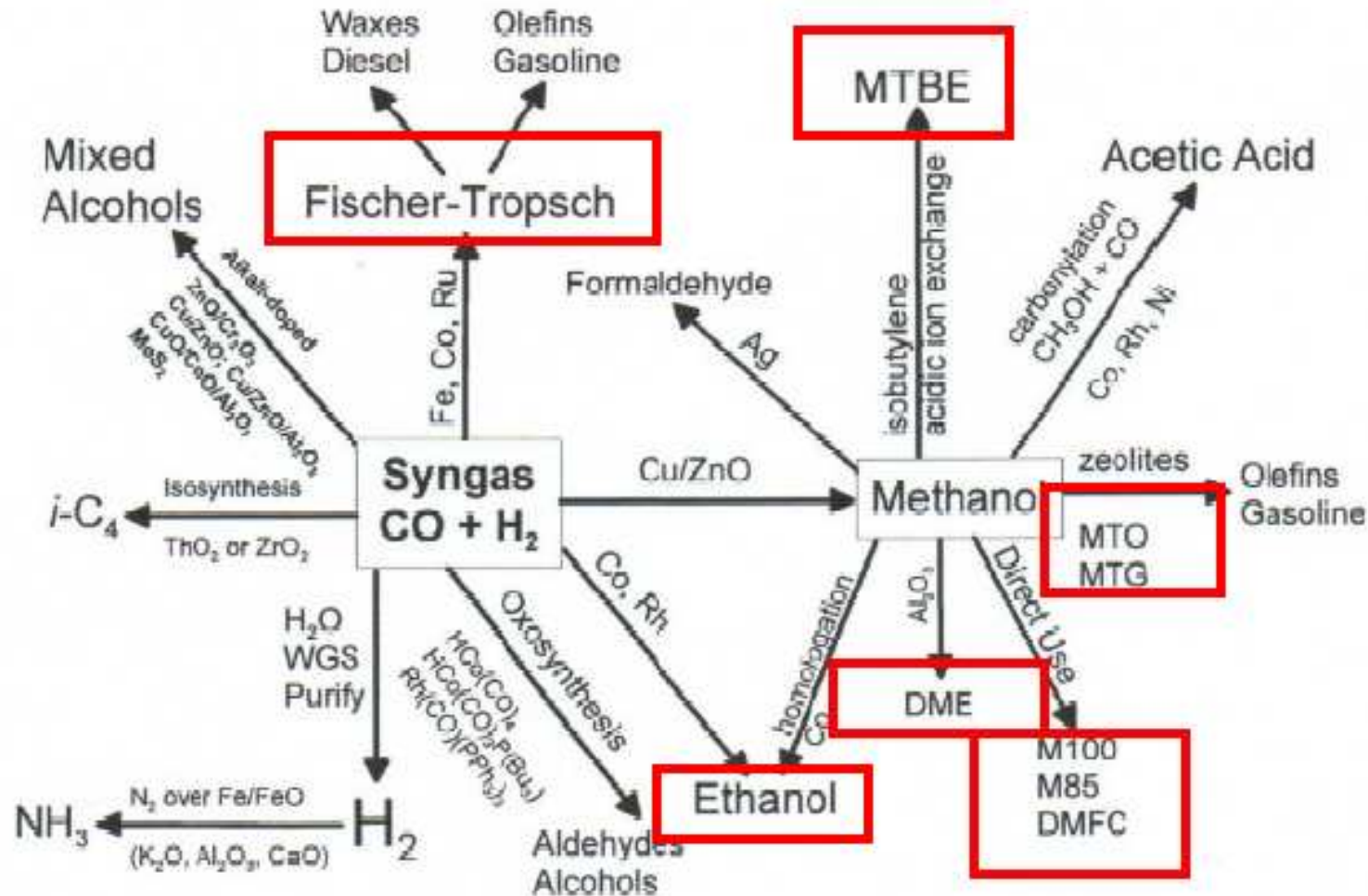
Chemicko-termická reakce - pyrolýza

Uhlovodíkový výsledný potenciál :

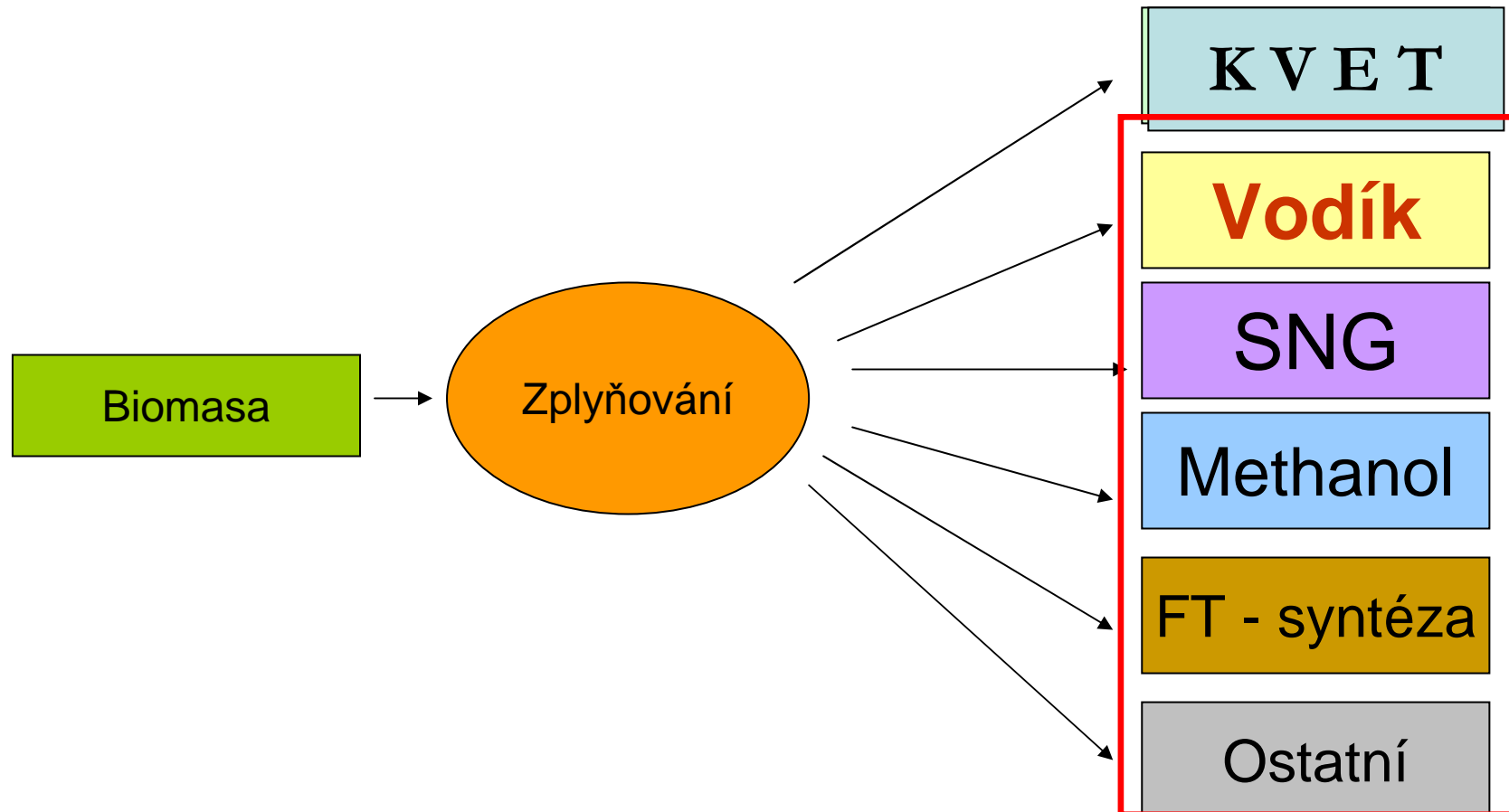
SYNGAS = svítiplyn, dřevoplyn

Základem je $\text{CO} + \text{H}_2$ ...potenciál pro BtL

SYNGAS potencial

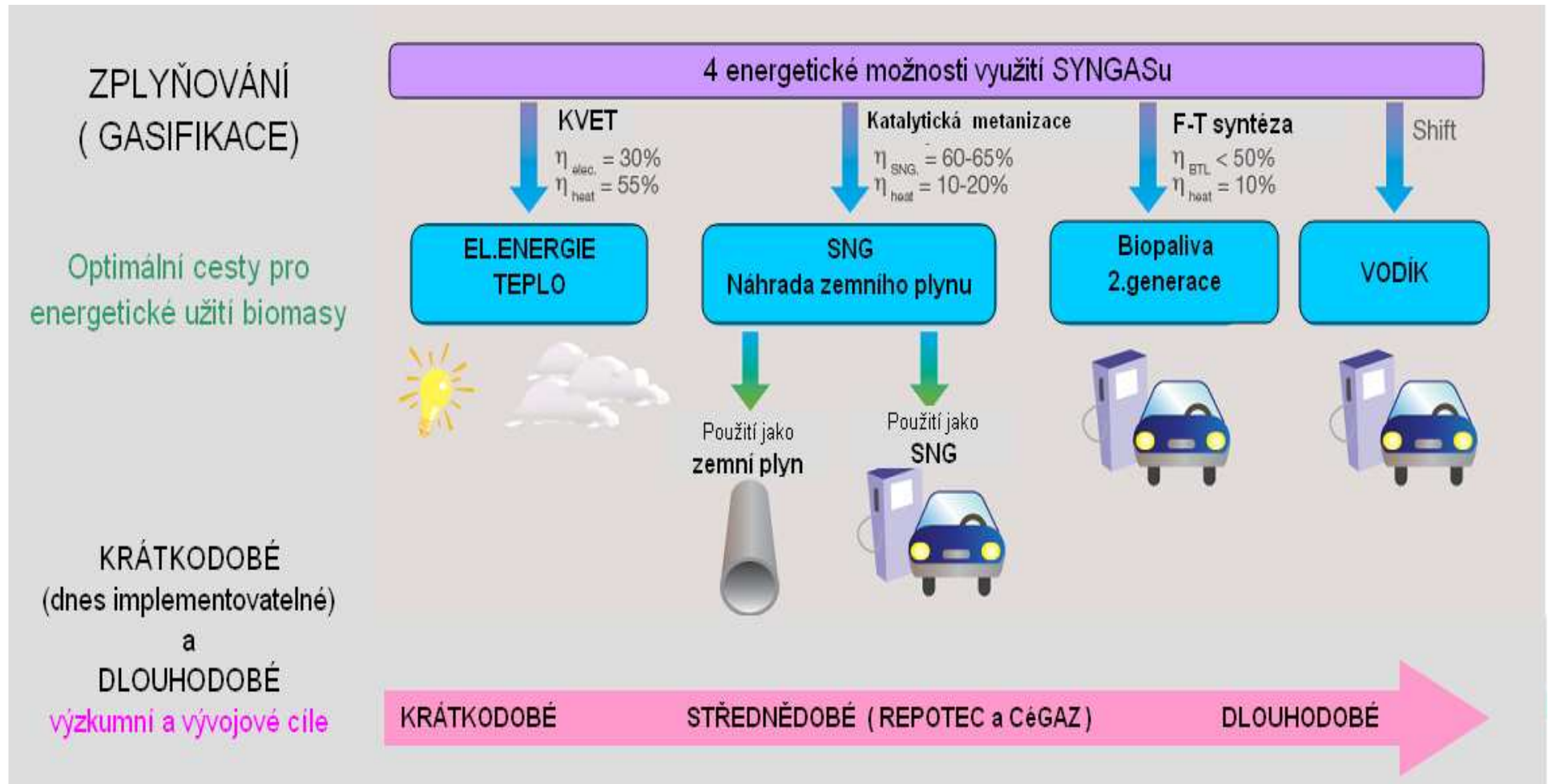

Použití plynu ze zplyňování

Energetika - gasifikace

elektřina + teplo + paliva pro transportní průmysl

BLOK

životního prostředí

Bilance výroby 201 600 GJ (7000 provozních hodin)

Nominální palivový příkon 8 MW

Druh paliva	Hmotnostní vstup paliva (t /rok)	uvolnění CO2 (t/rok)
štěpka (w=20%, výhř. 14,3 GJ/t)	14 098	0
hnědé uhlí	15 713	20 158
černé uhlí	7 863	18 797
těžké topné oleje	4 970	15 598
lehké topné oleje	4 720	14 933
zemní plyn (5 914 tis Nm3)	4 081	11 310

Bilance potřeby vstupu na výrobu 1 MWh a 1 GJ a výstupu CO₂

Druh paliva	MWh		GJ	
	palivo (kg)	CO ₂ (kg)	palivo (kg)	CO ₂ (kg)
štěpka (w=20%, výhř. 14,3 GJ/t)	252	0	70	0
hnědé uhlí	281	360	78	100
černé uhlí	140	335	39	93
těžké topné oleje	89	279	25	77
lehké topné oleje	84	267	23	74
zemní plyn (15°C, 101,325 kPa)	73	202	20	56

Závěr

- ČTPB vypracovala (30.3.2010)
STRATEGICKOU AGENDU v oblasti VaV
na cestě k udržitelné produkci B2G.

Uvítá nové aktivní členy.

www.biopaliva-ctpb.cz